

Indledning

AF LISE ROLANDSEN AGUSTÍN,
BOLETTE BLAAGAARD OG
MICHALA HVIDT BREENGAARD

Dette åbne nummer af *Kvinder, Køn og Forskning* byder på en række artikler, der spænder vidt såvel i emner og stil som i teoretiske tilgange og empiriske grundlag. Artiklerne bindes dog sammen i mindre grupper gennem deres tematiske perspektiver, og der kan fremhæves visse paralleller på tværs af bidragene.

Først og fremmest beskæftiger flere artikler i dette nummer sig med området kunst og kultur, der på forskellige måder behandles ud fra et kønspektiv. Det gælder Annemette Hejlstedts artikel om Chicklitgenren, hvor forholdet mellem feminisme, kønskonstruktioner og postmoderne litteratur diskuteres. I en helt anden genre, nemlig rapmusikken, analyserer Rikke Møller maskulinitetsroller i Eminems rapmusik. Og endelig behandles billedkunst, portrætgenren og selviscenesættelse i interviewet med kunstneren Birgitte Kristensen, som fortæller om sin udstilling om kunstneren Anna Klindt Sørensen.

Mere specifikt gennemgår Annemette Hejlsted i artiklen *Chicklit – et genresigna-*

lement chicklitgenrens karakteristika og arv fra andre litterære traditioner. Hejlsted belyser særligt Chicklitgenren som et postmodernistisk udtryk med et feministisk islæt. I udgangspunktet læner termen 'chicklit' sig op ad postfeminismen, og Hejlsted belyser, hvordan genren stiller feministiske spørgsmål til de herskende kønskonstruktioner, men også hvordan disse spørgsmål stilles på massekulturens betingelser. Chicklitgenrens postmodernistiske islæt ligger i dens kritik af kønskonstruktionernes værdi, især af kvinders forbrug af makeup, påklædning, performance, ugeblade mm. Genren lægger vægt på, at kvinderne selv skaber verden og sig selv som kvinder, og derved skriver chicklit kvinderne ind i den postmoderne kulturs centrum frem for kun at placere dem som ofre for kulturen. Som Hejlsted konkluderende anfører, er genren ikke aktivistisk som i 70'ernes feminisme, men den er en bevægelse, der via populærlitteraturen tildeler kvinder en subjektposition og udfolder en feministisk kritik af de livsvilkår, der hersker i den postmoderne virkelighed.

Rikke Møllers artikel, *Eminem: Flertydige maskulinitetsdannelser mellem gangsterrap og mainstream ungdomskultur*, analyserer det mangefacetterede rapikon Eminem og hans spil med maskulinitetstyper. I sin rap konstruerer Eminem forskellige persona, som hver især giver et indblik i en maskulinitetsrolle. Gennem brug af ironi, humor og poesi stiller Eminem spørgsmålstegn ved de fikserede og fikserende maskulinitetsroller i gangsterrappen såvel som i mainstream popkulturen. Eminem er derfor, ifølge Møller, et eksempel på en post-strukturalistisk dekonstruktion af kønsroller og identiteter.

I interviewet med Birgitte Kristensen handler det om hendes udstilling *Anna Klindts 9 Haver*, som belyser forskellige sider af kunstneren Anna Klindt Sørensen. Anna Klindt Sørensen var en kvindelig kunstner med sans for selviscenesættelse. Hun kombinerede kvindeoprør og selviscenesættelse i sin kritik af kvindelige kunstne-

res vilkår. Birgitte Kristensens udstilling om hende er en udstilling, der tematiserer portrætterings udfordringer og dilemmaer og som viser portrættet som identitetskonstruktion.

En anden parallel, der kan drages mellem en del af dette åbne nummers artikler, er empirisk baseret teoriudvikling med fokus på de manglende perspektiver eller 'the missing link' i eksisterende og tilgængelige teoretiske traditioner inden for politisk og social analyse. Kønspektivet kan ofte fremhæves som et manglende perspektiv, der ville kunne berige teoretiske og empiriske indsigter i en lang række tilfælde. Således er det også tilfældet i Hanne Nexø Jensens nytænkning af nyinstitutionelle teorier. I artiklen *Feministisk institutionalisme og kommunal strukturreform* afsøger Nexø Jensen således fordelene ved at tænke nyinstitutionalisme og feministisk institutionalisme sammen som analyseapparat til forandringer i offentlige institutioner. Via et illustrativt eksempel i strukturreformens betydning for andelen af kvinder i kommunernes direktioner peger Nexø Jensen på, at der er brug for en tilgang, der kan belyse de kønnede processer i offentlige organisationer. Nyinstitutionalismen kan bidrage til en forståelse af kontinuitet, forandring, modstand og passende adfærd i en given kontekst, ligesom tilgangen kan belyse, hvorfor nogle normer bliver forhandlet, mens andre ikke gør. Nyinstitutionalismen anerkender på den måde eksistensen af asymmetriske magtrelationer, men køn bliver ikke ekspliciteret i tilgangen. De kønnede magtrelationer og forandringsmuligheder kan belyses ved at inddrage feminismen. Nexø Jensen runder artiklen af med at formulere en række forskningsspørgsmål, der kan hjælpe med til en bedre forståelse af årsagen bag den faldende andel af kvindelige kommunaldirektører efter strukturreformen.

Camilla Elg italesætter en anden form for 'missing link' i sin artikel *At være er at være set – et visuelt perspektiv på sociale positioner*.

Elg argumenterer for et styrket fokus på den visuelle kropslighed (at se og blive set) som en dimension i analyser af sociale positioneringer. Elg anvender begreberne 'sethed' og 'sethedspraksisser' (dvs. tilpasningen af vores 'sethed' til bestemte situationer i hverdagslivet) til at analysere menneskelig socialisering. Med reference til bl.a. Bourdieu og Taussig udvikler Elg disse perspektiver teoretisk og anvender dem derefter på et empirisk eksempel: Et interview med en ung kvinde med indvandrerbaggrund om hendes hverdagsliv, udseende, påklædning, spisepraktis, mm. Eksemplet viser, hvilken betydning tilpasning til omgivelserne har, hovedsageligt på det kropslige og følelsesmæssige plan. Særlige (dominerende) kropslige praksisser (forbundet med bl.a. spisning og omklædning) skal tilegnes for at opnå tilpashed i nye situationer. Omgivelserne sanses visuelt og spejles i de kropslige praksisser, der tilegnes mimetisk. På den måde reduceres den udsathed, der følger med at være 'upassende', og tilpassheden ved 'at være' og 'at være set' øges.

Prostitution og prostitutionsdebatten er i fokus i to af det åbne nummers tre essays. Dekonstruktion af faste forestillinger er i centrum i Marie Bruvik Heinskous essay *Prostitution – set fra et vinterkoldt Danmark*. I en omskrevet version af sit indlæg til debatten på konferencen om prostitution på Københavns Universitet i begyndelsen af december sidste år, argumenterer Heinskou for, at vi har brug for en mere nuanceret debat om prostitution. Debatten bygger på nogle kønsrollemønstre, der fastholder seksuelle identiteter i kvinde- og mandestereotyper. Heinskou mener, at de prostituerede bør sættes i centrum, så debatten kan slippe af med de stigmatiserende antagelser om købesex.

Marlene Spanger behandler samme problematik i sit essay *Feminismens vej ind i prostitutionsdebatten går gennem polemikken om menneskehandel*. Spanger gennemgår tendenserne i den danske prostitutionsdebat og de politiske initiativer, der er taget

med henblik på at løse problemet. Hun diskuterer, hvorvidt emnet 'menneskehandel' har givet såvel sociale som politiske aktører anledning til at fremføre en feministisk diskurs også i forhold til spørgsmålet om prostitutionslovgivning. De feministiske stemmer har været fraværende i den danske prostitutionsdebat, indtil menneskehandel blev sat på dagsordenen for få år siden, bl.a. på grund af internationalt pres. Spanger identificerer en dominerende feministisk diskurs, der opfatter prostitution som en konsekvens af uligestilling mellem mænd og kvinder. De prostituerede ses som ofre, og diskursen understreger behovet for kriminalisering af prostitutionskunderne. Denne dominerende diskurs har opnået gennemslagskraft både i de offentlige debatter og i de politiske handlingsplaner inden for området. Heroverfor står en alternativ men ikke særlig udbredt feministisk diskurs, der understøtter de prostitueredes rettigheder som sexarbejdere og taler for legalisering.

Disse essays afspejler et andet af nummerets gennemgående perspektiver, nemlig det feministiske. Feminismen behandles i nummeret som begreb i forhold til litterære genrer og som emne i kunsten i et historisk og samfundsmæssigt perspektiv gennem kvindeoprøret og kvindelige kunstneres vilkår. Feminismens teoretiske bidrag, med dens fokus på magtrelationer i samfundsfaglige tilgange til eksempelvis politiske problemstillinger, fremhæves, og de feministiske stemmer i den offentlige debat og de politiske diskurser i Danmark italesættes. Feminismen og det feministiske er således allestedsnærværende i dette åbne nummer, og bidragene viser på hver deres måde potentialet i at anlægge et feministisk eller kønsrelateret perspektiv på analyser og teorier.

Til slut i dette nummer bringes en række boganmeldelser samt information om den kommende LGBT-menneskerettighedskonference, der finder sted under World Outgames 2009.

Anna i vejen

*Jeg ligger og sperrer indgangen til min "Borg".
Jeg er iført en småblomstret pyjamas,
og mit lange grå hår ligger hen ad gulvet.*

*Nu kan jeg høre vognen i indkørslen.
De er kommet for at hente mine "børn".
Til en udstilling på Sophienholm.
Jeg er 80 år. På toppen af min karriere.
Om fem år er jeg død.*